

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta Pedagogická

Bakalářská práce

Rok 2012

Nový začátek nebo konec světa

Alexandra Stieberová

Vizuální kultura se zaměřením na vzdělávání

Vedoucí práce: Mgr. Jan Souček

Plzeň 2012

Zadání BP

Čestné prohlášení:

Prohlašuji, že jsem práci vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a zdrojů informací.

V Plzni.....

Podpis:.....

Poděkování:

Touto cestou bych chtěla poděkovat mému vedoucímu bakalářské práce Mgr. Janu Součkovi za odborné vedení, ochotu, cenné rady a připomínky při tvorbě mé práce. Poděkování si také zaslouží moje rodina, která mě po celou dobu práce podporovala.

V Plzni.....

Podpis:.....

Anotace

Cílem mé bakalářské práce bylo vytvořit soubor společenských plakátů a jiných akcidenčních tiskovin zobrazujících fenomén roku 2012. V rámci praktické části vznikly čtyři plakáty, kalendáře a dětská hra. Při tvorbě jsem vycházela z Mayské kultury, která je nejčastěji spojována s otázkou konce světa. Obsahem teoretické části je seznámení s Mayema a jejich kulturou, dále uvádím zdroje mé inspirace a popis mnou vyrobených akcidenčních tiskovin.

Annotation

The aim of my bachelor work was to create a community of posters and other printed matter depicting jobbing phenomenon of 2012. The practical part include-four posters, calendars and children's play. When I create based on the Mayan culture, which is usually associated with the question of the end of the world. In the theoretical part is to get acquainted with their culture and Mayema also name my sources of inspiration and made me a description of other printed matter.

Obsah:

1	ÚVOD.....	8
2	MAYOVÉ.....	9
	2.1 Počátky Mayské civilizace.....	9
	2.2 Mayští lidé.....	9
	2.3 Zemědělství.....	10
	2.4 Život prostého lidu.....	10
	2.5 Náboženství a božstva.....	11
	2.6 Mayský grafický systém, kalendář a počítání.....	12
	2.7 Architektura.....	12
	2.8 Sochařství a plastika.....	12
	2.9 Keramika.....	12
3	INSPIRACE.....	13
	3.1 Pop-art.....	13
	3.2 Andy Warhol.....	13
4	TVORBA GRAFICKÝCH TISKOVIN.....	16
	4.1 Plakáty.....	16
	4.1.1 Plakát č.1.....	17
	4.1.2 Plakát č.2.....	17
	4.1.3 Plakát č.3.....	17
	4.1.4 Plakát č.4.....	18
	4.2 Kalendář.....	19
	4.2.1 Kalendář varianta č.1.....	20
	4.2.2 Kalendář varianta č.2.....	20
	4.2.3 Kalendář varianta č.3.....	20
	4.3 Dětská hra.....	21
	4.3.1 Po stopách Mayů.....	21
5	POUŽÍVANÉ GRAFICKÉ PROGRAMY.....	24
6	ZÁVĚR.....	25
7	RESUME.....	26
8	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	27
9	OBRAZOVÁ PŘÍLOHA.....	28

„Každý konec je novým začátkem.“

Neznámý autor

1

¹*Citáty Mottak* [online], [citováno 22. června 2012]. URL: <http://www.mottak.cz/citaty/konec.php>

1. Úvod

Téma mé bakalářské práce je Rok 2012 - nový začátek nebo konec světa. V době zadání práce jsem se nijak zvlášť o toto téma nezajímala. Až studium materiálů zabývajících se otázkou konce světa mě natolik zaujalo, že jsem se o tento fenomén začala značně zajímat. Přečetla jsem mnoho článků a publikací. Většina z těchto článků se odvolávala na Mayské kalendář, který končí 21.12.2012. A co potom? Bude konec světa? O této otázce se začalo mezi lidmi hojně diskutovat a také média kolem tohoto tématu rozpoutala mnohé teorie. Postupem času mnozí lidé uvěřili v konec světa. Já jsem však četla dál a dál, až jsem zjistila, že kalendář vlastně nekončí výše zmiňovaným datem, ale že se jen přetáčí na začátek- na nový začátek, a že záleží je na nás jaký bude. Tato informace se dostala i do médií a pro mnohé přinesla uklidnění. Přesto tato otázka vyvolává stále diskuze. Mým úkolem bylo vytvořit soubor společenských plakátů, do kterých jsem se snažila vložit tento námět, otázku konce a nového začátku. Kalendáře a dětská hra je opřena o Mayskou kulturu, její znaky, čísla a symboly. Zpracovávat toto téma bylo velice zajímavé, zábavné a poučné. Dozvěděla jsem se mnoho o Mayské kultuře a zkusila poprvé dělat plakáty, které nic nepropagují, ale pokládají divákovi otázku. Hlavně kladou důraz na zamyšlení, zda je správné jakým životním stylem dnes žijeme a jestli naše chování nespěje ke konci světa.

2. Mayové

V této kapitole bych se ráda zmínila o historii Mayů, jejich kultuře a životě. Mayové jsou a byli velice pozoruhodným kmenem, který určitě stojí za pozornost.

2.1 Počátky Mayské civilizace

Mayské dějiny lze rozdělit na tři období- předklasické, klasické a poklasické. První zmínky jsou známy už od roku 1500 př. n. l. Tyto tři období se odehrávaly v Yucatánu, který se nachází v Mexickém zálivu. Poté se rozšířila Mayská civilizace na dnešní území Campeche, Tabasca, část Spojených států Mexických a Guatemalu. Tyto území se rozdělují na tři hlavní pásy. Jižní je pokryt horami, ve středním pásu se nachází vnitřní odvodňovací pánev a severní oblast je charakteristická nízkou vápencovou planinou. Rozdílné zeměpisné vlastnosti těchto tří oblastí omezovaly, ale i určovaly vývoj mayské kultury. Mayové si zde našli území vhodná pro zemědělství, zvířata v těchto oblastech žilo také dostatek a v hornaté krajině se našlo i mnoho stavebního materiálu. A tak zde položili první kameny svých chrámů a obydlí a započali své nové životy.

2.2 Mayští lidé

Fyzický vzhled starých yucatánských Mayů můžeme odvodit podle současných potomků starých Mayů, podle vyobrazení z výtvarného umění a podle koster nalezených archeology. Yucatánští Mayové jsou poměrně malé a zavalité postavy. Paže mají dlouhé, ale ruce a chodidla malá. Muž je průměrně 154 cm vysoký a žena 142 cm. Barva pleti Mayů je měděně hnědá, vlasy mají rovné, černé a hrubé. Vousy Mayové považovali za něco špatného, a tak se i stávalo, že matky svým synům vousy opalovaly horkými hadry nebo je vytrhávaly. Přesto se na některých sochách objevují, ale je to považováno spíše za výsadu vyšších tříd.

Duševní rysy yucatánských Mayů jsou činorodost a ráznost. Jsou zvyklí velmi tvrdě pracovat. Co se týče čistoty, projevuje se u Mayů podivná nesrovnalost. Jejich těla a oděvy jsou čisté, jsou posedlí vlastní čistotou, ale opakem jsou jejich domky. Ty jsou špinavé, přestože žena každý den obydlí uklízí. Na vině je nejspíše volné pobíhání veškerého zvířectva po domě.

Jedna z negativních vlastností Mayů je jejich lhostejnost vůči druhým. Klidně, bez povšimnutí nechají druhého umírat.

Jinak jsou Mayové národ veselý a družný. Rádi se smějí, žertují a povídají. Jsou dobromyslní a mají silný smysl pro spravedlivost.

Mayové nejsou nijak zvláště zbožní, ale zato jsou silně pověřčiví. Mají řadu pověr, podle kterých se řídí. Tyto pověry často vyobrazují v umění.

2.3 Zemědělství

Počátky zemědělství se rozvinuly v souvislosti s pěstováním kukuřice. Mayové vždy vymýtili les, vypálili uschlé stromy, křoví a zasadili kukuřici. (Kde se kukuřice vzala dodnes není známo). Pláně, kde se pěstovala kukuřice, se vždy po několika letech přemístily. Kukuřice byla a je hlavní obživou Mayů.

Druhou nejdůležitější plodinou Mayů jsou fazole. Fazole pěstují buď na zvláštních záhoncích nebo společně s kukuřicí. Dále pěstují tykve, dýně, brambory a rajčata. Na území Yucatánu také roste mnoho ovoce, kterého využívají k vaření.

2.4 Život prostého lidu

Život všedního dne Mayů vypadal následovně. Hlavní povinností ženy byla každodenní příprava kukuřice pro domácnost. To znamená její sušení, vyloupání a vaření. Po uvaření hospodyně kukuřici rozdrť a rozprostře ji na list banánovníku. Tento list předtím pozvolna opeče na ohni. Vytvaruje vlastně jakousi tortillu, kterou upeče a musí ji do příchodu muže udržet teplou. První se vždy nají muž, potom se smí najíst až žena.

Muži mezi čtvrtou a pátou hodinou ranní odcházejí na kukuřičná pole a ženám začíná jejich každodenní povinnost s kukuřicí a ve zbytku času se věnují jiným domácím pracím. Kolem druhé či třetí hodiny přichází muž z práce, nají se a podnikne svou každodenní koupel, kterou musí mít připravenou od své ženy. Umytí a čistě oblečení muži pak sedí a povídají si až do večerního jídla. Popřípadě dělají jiné aktivity, např. tvoří umělecké výtvary. Večeře už je pak jen lehká, nějaká zelenina nebo jen nápoj. Rodina chodí spát kolem osmé hodiny. Všichni spí v jedné místnosti.

Co se týče sňatků, Mayové se dříve ženili již ve dvanácti nebo čtrnácti letech. Dnes se muži žení okolo jednadvacátého roku a ženy vdávají kolem sedmnáctého roku. Otcové si dávají velmi záležet, aby svým synům našli vhodné manželky. Hledají nejčastěji ženy ze stejné společenské vrstvy a nejlépe i ze stejné vesnice. Za nevhodné

bylo považováno, když si muž hledal ženu sám, aniž by použil službu dohazovače z povolání.

V den obřadu se příbuzní a hosté sešli v domě nevěstina otce. Oddávajícím byl kněz, který při obřadu vyvoněl dům a oddal snoubence. Po té se všichni přesunuli k hostině.

Po svatbě žili manželé spolu v domě nevěstiny rodičů. Zde musel manžel po dobu šesti až sedmi let pracovat. Jeho tchyně se starala o to, aby mu jeho žena dávala dostatek jídla a pití. Pokud muž přestal pracovat, mohl být z domu vyhozen. Většina manželství bývala trvalá, jen občas došlo na rozvod, který byl velice jednoduchý.

2.5 Náboženství a božstva

Prvním náboženstvím Mayů se pravděpodobně stalo uctívání přírody. To bylo za doby kdy Mayové žili spíše kočovným stylem života. Později, když se usadili, vzniklo kněžstvo, jehož úkolem bylo tlumočit lidu vůli božstev. Tím pádem se projevila potřeba chrámů, kde náboženství nabylo své funkce.

Co se týče božstev, Mayové jich měli nepočítaje. Ať už to bylo božstvo kukuřice, deště, nebes a nebo násilné smrti, záplav a sebevraždy. K uctívání božstev patří bezpochyby i rituály a obřady jim zasvěcené. Mayové oslavovali různé měsíce, Nový rok a tak podobně, ale také přinášeli lidské oběti právě těmto zmíněným božstvům.

2.6 Mayský grafický systém, kalendář a počítání

Mayské hieroglyfické písmo je jedním z nejstarších příkladů grafického systému. Projevuje se v něm čistě kresebné úsilí. Mayské nápisy se týkají především chronologie, astronomie a náboženství. První a nejdůležitější částí mayských nápisů jsou data vročení každého památníku, tak zvaná výchozí řada mayského kalendáře. Každá část kalendáře o 365 dnech měla své vlastní božstvo. Právě z tohoto výchozího kalendáře vznikl klasický mayský kalendář. Mayský kalendář je kalendář, pomocí kterého staří Mayové předpovídali zatmění Slunce. Pravděpodobně vznikl jako výsledek precizních a dlouhodobých astronomických pozorování. Nejvýznamnější skutečností, která mayský kalendář charakterizuje a dělá ho natolik odlišným od našeho chápání času a světa, je cykličnost. Jednotlivé časové úseky měly periodický charakter. Z pohledu Mayů na vnější svět bylo typické stálé opakování. Stále přicházely ty samé periody a s nimi stejné události, božstva a jejich rozhodnutí. Všechna časová období, všechny dny, měsíce a roky měly své bohy. Božský protějšek měly i všechny číslice a

některá důležitá čísla. Každý den nejenže měl svého boha, ale i sám bohem byl, či spíše několika bohy. Samozřejmě, že v tomto kalendáři se nemohl orientovat každý a proto tomuto kalendáři rozuměli především kněží.

Mayové užívali psaní čísel prostřednictvím čárek a teček. Tečka měla vždy číselnou hodnotu jedna a čárka hodnotu pět. Bylo to velice jednoduché. Například oproti římským číslicím, kde se používá více znaků, které se musejí sčítat i odčítat.

2.7 Architektura

Prvními mayskými stavbami byly doškové chatrče s příkrými na dvě strany se svažujícími sedlovými střechami. Tyto chatrče stojí na pravoúhlém půdorysu se zaoblenými rohy. Stěny jsou z holých kamenů. Dalšími stavbami z pozdější doby jsou velké kamenné stavby. Šlo o pyramidu, na níž stála svatyně z kmínků a došků.

Mayové jsou významní pro svou přečnělkovou kamennou střešní klenbou. „Střešní klenby bývají zpočátku zhotovovány z hrubých, neotesaných plochých kamenů kladených do hustého podkladu malty a hrubého šterku, přičemž spodní strany zešikmených stěn neboli podstropnic oblouků nesou silnou vrstvu hrubé omítky.“²

2.8 Sochařství a plastika

Jelikož je mayská oblast bohatá na vápenec, stal se hlavním materiálem sochařství. Uplatňovalo se, ale i dřevo, štuk, hlína a kámen. Ze dřeva například vyřezávali podoby božstev a též je modelovali z hlíny.

Sochařské nástroje byly vyrobeny především z kamene, ale používali i dřevěné palice.

2.9 Keramika

Na počátku tvorby keramiky se objevují nádoby s jednoduchým a jednobarevným vzorem, ploché misky na vaření, misky se struhadly a pohárovité nádoby na třech dlouhých nožkách. V začátcích se veškeré ornamenty vyrývaly, později byly ryté čáry nahrazeny bílou a nebo černou barvou. Starší zdobení bylo prosté a spíše geometrické. Později se rozšiřuje malovaná keramika. Tato keramika je charakteristická svojí dokonalostí. Kresby na ní jsou velmi realistické.

² MORLEY, Sylvanus Griswold. Mayové, Praha, 1977, Orbis, ISBN 605-22-857, str.175

3. Inspirace

Mojí hlavní inspirací pro tvorbu společenských plakátů a ostatních tiskovin byly především symboly Mayské kultury. Z počátku mi dělalo problém oprostít se od jejich klasického zobrazování a zakomponovat do toho něco nového, něco bližšího naší době a kultuře. Po dlouhé době strávené skicováním a konzultacích s mým vedoucím práce jsem došla k propojení Mayské kultury a novodobého umění pop-artu. Nejvíce jsem se inspirovala Andy Warholem , jeho portréty Marylin Monroe. [viz. příloha I].

3.1 Pop-art

Pop-art se objevil ve výtvarném umění koncem padesátých let, v průběhu šedesátých a počátkem sedmdesátých let dvacátého století. Největšího rozkvětu dosáhl v letech šedesátých. Pop-artové umění zasáhlo několik evropských zemí, především Anglii, Francii, Itálii a Německo, avšak největšího rozmachu dosáhlo v USA. Pop-art je zkratka pojmu populární umění. Poprvé byl použit tento název anglickým kritikem Lawrenceem Allowayem roku 1955. Umělci pop-artu se snažili svým uměleckým projevem poukázat na rysy soudobé civilizace. Umělci reagovali na masovost a hlučnost, na svět reklamy a komerce, na erotiku, brutalitu i banalitu idolů, dokázali pozvednout i obyčejné či již bezvýznamné předměty do roviny umění. Tvořili neobvyklými, zvláštními výtvarnými technikami, pracovali na netypické výtvarné podklady, volili zvláštní témata. Malovali výkladní skříně plné zboží, hamburgery a coca-colu, plakáty či portréty slavných umělců nebo politiků, obaly na zboží, auta, apod.

Pop-artisté používali malbu i kresbu, ale také koláž, dekoláž, asambláž, sítotisk, komix a také modelovali ze sádry. Často však různé výtvarné techniky kombinovali. Ke své práci používali i odpad a zbytkové materiály.

3.2. Andy Warhol

Andy Warhol byl americký malíř, grafik, filmový tvůrce a vůdčí osobnost amerického hnutí pop artu. Narodil se 6.srpna 1928 ve Forest City, Pennsylvania, USA a zemřel 22.února 1987 v New Yorku.

Rodiče Andyho Warhola pocházeli z dnešního východního Slovenska, otec emigroval už v roce 1909, aby se vyhnul vojenské službě, matka o devět let později. Warholův otec byl horníkem, pracoval v dolech v Západní Virginii a doma pobýval jen

výjimečně. Andy měl dva bratry, všichni vyrůstali pod dohledem matky, která se nikdy nenaučila pořádně anglicky. V roce 1942 zemřel jeho otec po dlouhé nemoci na následky otravy pitnou vodou a rodina se začala protloukat chudobou. Žili na hranici životního minima. Andy prodával o prázdninách ovoce a vypomáhal při aranžování výloh.

Andy Warhol studoval na Carnegieho technologickém institutu v Pittsburghu obor, jež by se dnes mohl nazývat "škola designu". Zde se seznámil s Philipem Pearlsteinem, známým americkým malířem expresivních aktů. Své studium ukončil s titulem bakalář výtvarného umění.

Po studiích opustil Pittsburgh a odešel do New Yorku, kde s Pearlsteinem pracoval v jednom ateliéru. Zpočátku pracoval jako reklamní grafik, upravoval inzeráty pro módní časopisy (např. pro Glamour, Vogue, Harper's Bazaar).

Warholův vzestup dost možná odstartovala Tina Fredericksová (tehdy umělecká šéfkyně časopisu Glamour), již se líbily Warholovy kresby, avšak nenašla pro ně uplatnění, protože potřebovala pouze kresby bot. Oznamovala mu, že pro ní jsou stěžejní boty a druhý den přinesl Andy do redakce padesát kreseb bot.

Navzdory vzrůstajícímu uznání ve světě reklamy, usiloval Warhol i o to, aby byl uznán jako "skutečný" umělec. Proto měl snahu přizpůsobit se abstraktnímu expresionismu, který měl ještě na přelomu 50. a 60. let v USA nespornou převahu. Byl však příliš velký empirik, pevně upoutaný k viditelným a hmatatelným jevům, než aby mohl uspět jako abstraktní expresionista. Stále navrhoval nákladné reklamy v luxusních a módních časopisech, a s nimi sklízel stále větší a větší úspěchy. Časem si osvojil techniku "blotted line" (tečkovaná linie), jež mu měla pomoci, aby se uchytil v umělecké oblasti. Začal vystavovat v pronajatých galeriích, jeho exponáty se však nesetkaly s nijak velkým ohlasem. Kritikové mu vyčítali přepjatost, "svědomitě nastudovanou perverzitu" a strojenost.

Přesto právě technika "blotted line" znamenala zlom ve Warholově díle. Obtisknutím linií nakreslených tuší reprodukoval původní kresbu a tím znehodnotil dosavadní chápání originálu, jedné z nedotknutelných věcí v dějinách umění.

Andy zaměstnával lidi, kteří mu pomáhali s nápady, kreslili náčrty a kompozice, které on sám později opravil a dokončil. Vedle toho sháněl zakázky a staral se o obchody.

V roce 1956 podnikl Warhol cestu po světě, navštívil Itálii, která na něj velmi zapůsobila. V témže roce obdržel cenu Thirty Fifth Annual Art Directors' Club Award za svou reklamu obuvi. Následovalo pozvání od Muzea moderního umění ke

spoluúčasti na výstavě "Nejnovější kresby USA". V té době se také Warhol intenzivněji zajímal o film a jeho hvězdy. Již v období pre-popu byl Andy svým způsobem slavnou osobností.

Na začátku 60.let změnil Warhol náhle a zásadně své tematické spektrum. Náhle tu byly kresby a brzy i obrazy s dolarovými bankovkami, filmovými hvězdami, polévkovými plechovkami, láhvemi na coca-colu, atd. Od 60.let už neobohacoval reklamní grafiku formami velkého umění, ale naopak - velké umění obohacoval křiklavými optickými znaky masové reklamy.

Warhol se proslavil také jako jeden z nejvýznamnějších protagonistů undergroundového filmu. Stěžejním principem většiny jeho filmů je stání popírající pohyb jako podstatu filmu. Jde o princip opakování téhož motivu (podobně jako u jeho sérií pláten), kdy jednotlivá políčka filmu díky těžkopádnosti lidského oka buď splývají v jeden plynulý záběr, nebo v jemné proměny téže činnosti, které vlastně vůbec nevnímáme (např. jídlo, stříhání vlasů).

Během 70.let se konalo několik Warholových retrospektivních výstav. V roce 1980 pracoval na výrobě různých videoklipů a na soukromém televizním vysílači "Andy Warhol TV". Mezi léty 1982 - 1986 vznikly obrazy na téma Katastrof, Mýtů a série Oxidace. Posledními obrazovými sériemi byly portréty Lenina a Autoportréty. 22.února 1987 zemřel Andy Warhol na následky běžné operace žlučníku.

4. Tvorba grafických tiskovin

Mým stěžejním úkolem bakalářské práce bylo vytvořit soubor společenských plakátů, kalendář a dětskou hru na téma Rok 2012 - nový začátek nebo konec světa. V této kapitole bych se ráda zaměřila na jednotlivé tiskoviny a popsala jejich vývoj od počátečních návrhů až ke konečným verzím.

4.1 Plakáty

Plakát by měl být jakousi grafickou zkratkou. Neměl by obsahovat mnoho motivů, myšlenek a barev. Kompozice by měla být jednoduchá, ale o to více výrazná, protože plakát je lidmi čten i z dálky. Proto se také používají větší formáty. Nejčastěji jsou to A2, A1 a A0. Já jsem pro své plakáty zvolila velikost 100x40cm. Je to velikost nezvyklá, ale pro můj účel ideální.

Mé plakáty se vlastně dají umístit kamkoliv. Kladou divákovi otázku zda bude konec světa nebo nový začátek a měly by přimět k přemýšlení nad tímto tématem. Plakáty jsou poměrně velké, protože i toto téma pokládám za velké a důležité, proto by se lidem mělo co nejvíce přiblížit. Plakáty bych umístila například do zastávek hromadné dopravy jako citylights. Myslím, že podsvícením plakátů by jejich jednotlivé prvky dosáhly větší intenzity.

Hlavní myšlenkou plakátů bylo upozornit lidi na hrozící konec světa a přimět je k přemýšlení nad tím jak žijeme. Do plakátů jsem se snažila zakomponovat symboly Mayské kultury, která s tímto tématem úzce souvisí. V plakátu je důležité vyjádřit jasnou myšlenku a jen nejdůležitější sdělení, které musí být čitelné i z dálky, a proto jsem na něj umístila pouze jednoduchý motiv a doprovodný text, který dává celému plakátu smysl.

Při tvorbě plakátů vzniklo mnoho variant a návrhů. Barevnost jsem se snažila ve všech plakátech udržet stejnou, vždy dominuje černá barva, která pro mě značí jakousi tajemnost bytí a nebytí. První varianty působily až moc popisně. Plakáty se staly spíše ilustracemi a proto byly nevhodné k použití pro svou složitost.

[viz. příloha II].

V dalších verzích jsem motivy zjednodušovala, ale připadaly mi stále moc popisné a přesto jejich sdělení nebylo zcela jasné. [viz. příloha III].

Dlouho jsem se točila v kruhu vlastně naprosto si podobných návrhů. Trvalo mi dlouho než jsem se odpoutala od předchozích návrhů a začala tvořit zcela nové plakáty. To se mi myslím vcelku povedlo. Začala jsem využívat motivů Mayského kalendáře, které jsem stylizovala a graficky zjednodušila. Dále jsem použila fotografie zobrazující Měsíce a Slunce, protože astronomie neodmyslitelně patří k Mayské kultuře. A takto vznikla nová řada plakátů.

[viz. příloha IV].

4.1.1 Plakát č.1

Dominantou prvního plakátu je fotografie zatmění Měsíce. Důvodem zvolení tohoto snímku byl obrovský zájem Mayů o Měsíc. Zabývali se měřením délky lunace a nutno říci, že jejich propočty byly velice přesné. Zatmění pro mě znázorňuje jakousi nejistotu, úzkostlivý pocit, zda ustoupí nebo přetrvá a bude konečné. Dalším výrazným motivem je stylizovaný Mayský kalendář, který znázorňuje konec jedné etapy a možná začátek další. Doplnujícím přesto důležitým prvkem je text napsaný písmem BankGothic „Zatmění nebo věčná tma?“ a „Maya 2012“, který podtrhuje význam plakátu. [viz. příloha V].

4.1.2 Plakát č.2

Hlavním prvkem tohoto plakátu je zatmění slunce. Mayové podle Slunce určovali roční období, což bylo důležité pro jejich zemědělství. Přesně věděli kdy mají zasít a tak získat obživu. I v tomto se skrývá metafora života a smrti. Dále se zde objevuje Mayský kalendář, který překrývá Slunce. Text „Zatmění nebo věčná tma?“ a „Maya 2012“ napsán BankGothic doplňuje celkový význam plakátu.

[viz. příloha VI].

4.1.3 Plakát č.3

U tohoto plakátu jsem použila snímek Slunce. Otázkou však je, zda s jedná o východ či západ. Kdo ví? Je to začátek nebo konec dne? Tuto otázku podtrhuje text „Konec nebo nový začátek?“ napsaný fontem BankGothic a nutí diváka k zamyšlení,

zda Slunce zapadne a už nevyjde, nebo se opět vyhoupne nad obzory. Na plakátu se opět objevuje Mayský kalendář, který se stává ve všech variantách sjednocujícím prvkem.[viz. příloha VII].

4.1.4 Plakát č.4

Poslední plakát je zcela odlišný, jak svým rozměrem tak i zpracováním a vybočuje ze souboru plakátů, ale přesto znázorňuje otázku tykající se konce nebo nového začátku. Velikost plakátu je 100 x 45 cm, je tedy o 5 cm širší než předchozí tři plakáty a to proto, že se odlišuje svým motivem, který by se po oříznutí ztrácel. Jelikož je pro plakát velice důležité, aby byl čitelný i z dálky, tak jsem volila tuto velikost. V krajním případě se ostatní verze dají zvětšit na velikost 100 x 45 cm.

Na černém pozadí se nachází rozbitá vaječná skořápka. Zde můžeme polemizovat o tom, zda skořápka znázorňuje zrození či-li nový začátek a nebo konec, protože z ní žádný život nevznikl. Po celé skořápce jsou motivy Mayského kalendáře, které podtrhují čas, který nám vymezuje začátek a konec. Plakát je doplněn textem napsaným BankGothic „Konec nebo nový začátek?“. Myslím, že u motivu vejce je tento text velice výstižný a je jen na nás, zda si pod rozbitým vajíčkem představíme narození kuřete, tedy začátek života nebo konec, kdy vejce skončí v nějakém pokrmu a zmizí naděje nového, dalšího života.

[viz. příloha VIII].

4.2 Kalendář

Kalendář je systém pro členění času a orientaci v čase a v periodách dnů. V odvozeném smyslu také roční rozvrh dnů, týdnů a měsíců. Je tištěný nebo elektronický - například nástěnný nebo stolní kalendář, anebo rozvrh událostí či svátků a jmenin.

Typy kalendářů:

Podle toho, kterému z hlavních cyklických pohybů dává přednost, se obvykle rozlišuje:

1. Lunární kalendář

- patrně nejstarší, založený na pozorování měsíčních fází. Jeho hlavní výhoda spočívá právě v tom, že měsíční fáze je zřetelně vidět. Rozdělením měsíčního cyklu na čtvrti vznikne sedmidenní týden, v němž se jednotlivé dny daly přiřadit hlavním nebeským tělesům a božstvům. Jiné zdůvodnění pro sedmidenní týden podává Bible. Den v lunárním kalendáři začíná obvykle večer za soumraku a protože 12 měsíčních cyklů je jen asi 354 dnů, vkládá se čas od času jeden přestupný měsíc, aby rozdíl mezi kalendářem a roční dobou nebyl příliš nápadný.

2. Sluneční, solární kalendář

- Základem je tropický rok, doba oběhu Země okolo Slunce (365,25 dne). Rok se dělí na čtyři roční období, oddělená rovnodennostmi a slunovraty, jejichž přesné určení však už vyžaduje jisté znalosti. Den začínal obvykle za úsvitu a jednou za čtyři roky se vkládal přestupný den. Čistě sluneční kalendář však není praktický a téměř vždy se kombinuje s prvky kalendáře měsíčního.

Při tvorbě kalendáře jsem od počátku věděla, že chci, aby se na kalendáři objevovaly Mayské znaky pro měsíce a jejich číslice. Tohoto jsem se držela po celou dobu tvorby. Těžší ale bylo, jak kalendář ztvárnit, aby nebyl jen obdobnou kopií toho stávajícího. Začala jsem si tedy různě pohrávat s motivy hlav, které u Mayů znázorňují měsíce. Z toho vyšlo pár návrhů, ale nesplňovaly mé představy.

[viz. příloha IX].

Po prvotních skicách jsem se rozhodla pro kruh, protože i Mayský kalendář byl ve tvaru kruhu. Toho jsem se držela, ale neustále tomu dost chybělo. Potřebovala jsem do kalendáře zakomponovat něco nového, něco, co by bylo bližší lidem dnešní doby.

Začala jsem si tedy pohrávat s myšlenkou pop-artu. Díky tomu, že jsem od počátku pracovala s motivem hlav, nebylo zas tak těžké je převést do stylu pop-artu. Inspirovala jsem se Andy Warholem a jeho Marilyn Monroe. Marilyn ztvárnil v mnoha barevných kombinacích, které pro mě byly vodítkem. [viz. příloha X].

4.2.1 Kalendář varianta č.1

Dominantou této varianty je kruh o průměru 50 cm, na kterém je celý kalendář postaven. Kalendář je složen ze tří kruhů z nichž se prostřední otáčí ve směru hodinových ručiček, vždy na požadovaný měsíc.

Prostřední kruh vévodí velkou barevnou škálou stejně jako pop-art. Jednotlivé výseče, na které je kalendář rozdělen, mají svou barvu, která kontrastuje s barevností hlav Mayského kalendáře. Vždy jedna z hlav je umístěna v barevné výseči. Tento kruh dále obsahuje čísla měsíců a dnů s tučně vyznačenými nedělemi. Text je umístěn do kruhu. Vrchní strana kalendáře je řešena jako černá plocha s využitím dvou bílých hlav. Černou barvu jsem volila z důvodu toho, že nijak nenarušuje barevné výseče a zároveň s nimi kontrastuje. Kalendář je možno pověsit na zeď, kde díky své velikosti a barevnosti zeď oživí. [viz. příloha XI].

4.2.2 Kalendář varianta č.2

Tento kalendář je tvaru obdélníku o velikosti 70 cm na šířku a 30 cm na výšku. Každý měsíc má svou vlastní barvu obdélníku, na kterém je dále umístěna jedna z hlav Mayského kalendáře. Tato hlava barevností kontrastuje s barvou pozadí. Dále jsou jednotlivé listy doplněny textem, který obsahuje název měsíce napsaný fontem BankGothic a Mayská čísla, u kterých jsou pro větší přehlednost připojena čísla klasická. Přední strana je řešena černě s použitím všech dvanácti Mayských hlav umístěných do bílých polí.

[viz. příloha XII].

4.2.3 Kalendář varianta č.3

Tato varianta je obměnou předchozího kalendáře. Velikost je na výšku 70 cm a na šířku 30 cm. Kalendář je řešen podobně, jako předchozí, jen přední strana se liší. Je vyřešena černým pozadím na kterém se objevují dvě bílé Mayské hlavy. Kalendář je určen k zavěšení na stěnu a může sloužit i jako dekorativní prvek do moderního bytu.[viz. příloha XIII].

4.3 Dětská hra

Hra:

„Hra je činnost jednoho či více lidí, která nemusí mít konkrétní smysl, ale přitom má za cíl radost či relaxaci. Hry se hrají především pro zábavu, ale můžou také sloužit například ke vzdělávání. Rolí hry ve společnosti se zabývá věda zvaná ludologie.“³

Hra je činnost, která se provádí kvůli rozptýlení či obveselení, které se nachází ve hře samotné. Cílem hry je vyhrát.

Hry dělíme na hry pohybové, ke kterým lze řadit například hry s míčem a hry klidové, které slouží k trénování pozornosti. Patří mezi ně deskové a společenské hry. Nejnebezpečnějším typem her jsou počítačové hry, které mohou plnit funkci klidových her, ale především simulují reálná i nereálná prostředí. Často si děti neuvědomují, že hrají jen hru.

Touha po hře je v člověku, zvláště dítěti, vyvolávána zvědavostí a elánem. Vývojová psychologie považuje hru za hlavní hnací sílu hledání sebe sama v raném dětství a při pozdější socializaci člověka, zvláště při seznamování. Člověk začíná poznávat, prozkoumávat a reflektovat svět nejprve v dětské hře.

4.3.1 Po stopách Mayů

Mým posledním úkolem bylo vytvořit hru určenou pro děti na základní škole.

Už od počátku jsem chtěla dělat klasickou deskovou hru. První návrh byl na způsob klasického Člověče, nezlob se. Návrh byl vlastně přímo hra Člověče, nezlob se jen ztvárněna v mayském stylu. Tato hra byla určena, jak pro malé tak i velké děti. Měla jednoduchá pravidla. [viz. příloha XIV].

Ve finální verzi jsem začala přemýšlet, jak hru udělat zajímavější. Stále jsem se držela varianty deskové hry s mayskými motivy. Nakonec jsem vytvořila čtvercovou hru s kruhovým hracím polem a s kartičkami, na kterých jsou napsány otázky týkající se Mayské kultury. Pod každou otázkou je napsána i odpověď. Díky těmto kartám se hra stala hrou spíše pro děti na druhém stupni základné školy. Pravidla začala být obtížnější a hlavně karty s otázkami by malé děti zodpovědět asi nedokázaly. Hře jsem dala název „Po stopách Mayů“. Úkolem této hry je dětem přiblížit Mayskou kulturu. Středem hry je opět Mayský kalendář. Snažila jsem se tímto motivem sjednotit všechny grafické

³ Wikipedia [online], [citováno 24. června 2012]. URL: [http:// http://cs.wikipedia.org/wiki/Hra](http://cs.wikipedia.org/wiki/Hra)

tiskoviny. Dále na hře najdeme hrací pole do kruhu, které též napodobuje kruh Mayského kalendáře a políčka v rozích desky pro figurky. Hra je olemována ornamenty, které staří Mayové používali na své keramice.

[viz. příloha XV].

Pravidla hry:

Počet hráčů: 2-4

Hrací potřeby: hrací deska, karty s otázkami, figurky, kostka

Na začátku hry si každý hráč určí barvu své figurky a postaví si jí na jedno ze čtyř kulatých míst v rozích hrací desky. Cílem hry je dovést svou figurku ze startovního pole do cíle. To lze pouze tak, že figurka musí projít postupně všemi poli na obvodu hracího plánu. Hra má dvě kola, kdy po oběhnutí kola prvního se figurka posunuje do kola vnitřního. Každý hráč posune při svém tahu figurku o tolik míst, kolik padlo při jeho hodu kostkou. Skončí-li s figurkou na políčku obsazeném cizí figurkou, je cizí figurka odstraněna ze hry a vrácena zpět do kulatého místa v rohu hrací desky.

K nasazení figurky na startovní pole je potřeba hodit šestku. Hráč hází vždy jen jednou, nemá-li hráč nasazenou žádnou figurku, hází kostkou do té doby, dokud nepadne šestka, maximálně však třikrát. Pokud ani po třetím hodu nepadne šestka, pokračuje ve hře další hráč. Během hry se hráči může stát, že se zastaví na hracím poli fialové barvy. V tomto případě hráč hrající po něm, vezme jednu z karet a přečte hráči otázku napsanou na kartě. Po přečtení kartu ihned vloží pod balíček zbylých karet. Pokud hráč správně odpoví může házet ještě jednou, pokud odpoví špatně, musí, aby mohl pokračovat dál ve hře hodit šestku. Nyní však může házet jen jednou. I z tohoto políčka je možno hráče vyhodit. Vyhrává ten hráč, který první oběhne obě kola hracího plánu. Ostatní hráči po té pokračují ve hře a hrají tak o další pořadí.

Tato hra dětem umožňuje poznat Mayskou kulturu. Myslím si, že mnoho dětí o této kultuře neví nic, ač byla podle mého názoru velice vyspělá a napomohla k dalšímu kulturnímu vývoji.

Je možné, že při první hře děti nebudou znát odpovědi na otázky a mohlo by je to tak motivovat k hledání informací o Mayích. Otázky nejsou nijak náročné, běžně se dají najít na internetu, kde se dnešní děti pohybují stále častěji a také v knihách. Myslím, že je to zábavná hra, která děti i něco naučí. Děti si mohou hru ozvláštnit například tím, že se domluví na svých pravidlech, kdy například za nesprávně

zodpovězenou otázku budou muset splnit domluvený úkol. Mohou se také domluvit, že si budou moci vybrat ze tří otázek jednu, na kterou odpoví. A nebo si mohou také připravit své vlastní otázky. Ale to už záleží na fantazii dětí, která podle mě nemá mezí.

5. Používané grafické programy

Nejvíce jsem pracovala s grafickým programem Adobe Illustrator CS3, ve kterém jsem tvořila vlastně veškeré grafické tiskoviny. Díky tomu, že jsem v tomto programu pracovala často i dříve, práce v tomto programu pro mě nebyla tak obtížná. A pokud jsem si s něčím nebyla jistá, mým pomocníkem byli knihy Mistrovství v Adobe Illustrator a Velká kniha digitální grafiky a designu. Druhá zmiňovaná kniha mi pomohla s dalším grafickým programem, ve kterém jsem tvořila. Byl to Adobe Photoshop CS3, ve kterém jsem pracovala s fotkami určenými na plakáty. Nejvíce času jsem v tomto programu tedy strávila nad úpravou fotografií.

6. Závěr

V mé bakalářské práci jsem měla za úkol vytvořit soubor společenských plakátů, kalendář a dětskou hru vztahující se k tématu Rok 2012 - nový začátek nebo konec světa.

V praktické části bakalářské práce jsem vytvořila čtyři plakáty, tři varianty kalendáře a dětskou hru. Cílem bylo přimět lidi k zapřemýšlení nad tímto tématem a hlavně na něj upoutat. Záleží na každém, jak toto téma, tuto problematiku uchopí. Někomu konec světa nestojí ani za minutku popřemýšlení. Jiní se tím zabývají a snaží se mu vyhnout. Myslím, že záleží jen na nás, jak dlouho tady na Zemi budeme. Jak my se budeme chovat k okolí, k přírodě, tak ona se zachová k nám. Podle mého názoru si někdy ani neuvědomujeme, jak často a čím ničíme přírodu a vlastně sami sebe. Proto jsem ráda, že jsem mohla pracovat právě na tomto tématu a sama nad ním popřemýšlet. Doufám, že nás žádný konec nečeká, že nás čekají jen nové, hezké začátky. I když každý konec je novým začátkem.

V teoretické části jsem se zabírala kulturou a životem Mayů . Při čtení různých materiálů k tomuto tématu jsem se dozvěděla mnoho zajímavých informací, které jsem použila v této práci.

Celá tato práce pro mě byla velice poučná z mnoha důvodů. Seznámila jsem se s kulturou a životem Mayů. Donutila mě k zamyšlení se nad přístupem civilizace k životu. Dále jsem se zdokonalila v práci s grafickými programy Adobe Illustrator a Adobe Photoshop.

7. Resume

In my work I was tasked to create a community of posters, calendars and children's play relating to the subject of Year 2012 - a new beginning or the end of the world.

In the practical part of the thesis, I created four posters, three variants of calendars and children's play. The aim was to get people to zapřemýšlení on this theme, and especially to attract him. It depends on each, as the subject, this issue picks up. Some end of the world is not worth popřemýšlení minute. Others deal with it and try to avoid it. I think it's up to us how long we will be here on Earth. How we will treat the environment, to nature, so she retains to us. In my opinion, you sometimes do not realize how often and what actually destroy nature and themselves. So I'm glad I could just work on this topic alone and ponder over it. I hope that we no end does not expect us just waiting for new beginnings nice. Even if each end is a new beginning.

In the theoretical part is preoccupied Maya culture and life. In reading various materials on the subject, I learned a lot of interesting information that I used in this work.

All this work for me was very instructive for many reasons. I met with the Mayan culture and life. It forced me to reflect on the approach of civilization to life. I have also improved in working with graphics programs Adobe Illustrator and Adobe Photoshop.

8. Seznam použité literatury

MORLEY, Sylvanus Griswold. *Mayové*. 1. vyd. Praha: Orbis, 1977. 272 s. ISBN 605-22-857,

VIGUÉ, Jordi. *Mistři světového malířství*. 1. vyd. Dobřejovice: Rebo Productions CZ, spol. s r.o. , 2004. 470 s. ISBN 80-7234-304-1, s.465-470

STEUER, Sharon. *Mistrovství světa v Adobe Illustrator: Typy, efekty, kouzla*. 1. vyd. Brno: Computer Press, a.s., 2007. 432 s. ISBN 978-80-251-1778-1.

HÄCKL, Bohuš. *Propagační prostředky*. 2. vyd. Praha: Merkur, 1977. 238 s. ISBN 51-224-77.

Citáty Mottak [online], [citováno 22. června 2012].
URL: <http://www.mottak.cz/citaty/konec.php>

Wikipedia [online]. [citováno 22. června 2012]. URL: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Hra>

Pop-art [online]. [citováno 22. června 2012]. URL: <http://www.popart.cz/>

